

Naši kraji in ljudje

Moderna šolska palača v Mežici

Mežica, v januarju. Nedavno je „Jutro“ poročalo, da je krajni šolski svet v Mežici na praznik narodnega ujedinjenja obdaril šolsko dečo z raznim blagom v vrednosti 40 tisoč Din. To velikodušno podporo je omogočil tamošnji svinčeni rudnik, ki zaposluje na stotine našega delavstva. Šola sama pa je za ta industrijski kraj že davno nezadostna. V prejšnjih idiličnih razmerah med nemškimi in slovenskimi šolskim svetom in „Bleiwerkom“ pa seve nihče ni silil na izdatke za povzdigo ljudske kulture. Po prevratu je prešel rudnik v roke angleškega kapitala. postal dobro rentabilen in tedaj so pričeli

okolici in se dviga od nizkega otroškega vrta v višje šolske stopnje v isti grupaciji, kakor lega od malega do velikega vrha nasproti ležeče gore Pece. Notranjost pa nosi značaj slovenskega sloga. Nastanjena bo v tej šolski palači poleg otroškega vrta ljudska in meščanska šola z vsem modernim pedagoškim, higijenskim in stavbenim komfortom. Poskrbljeno je za vse udobnosti, tako šolske mladine, kot tudi učitelstva.

Notranjost šole bo izgledala približno sledeče: V kletih s popolno svetlobo in dobrim zračenjem (sejajo 1,20 m nad teren), sta dve rokodelnici za rokotvor-

zasajanju drevesc. Tak dečji dan za pogozdovanje se bo poslej vršil vsako leto pred pomladjo.

Vzroki aretacije komunistov v Beogradu

Že včeraj smo poročali na kratko, da je izvršila beogradska policija te dni popolnoma nepričakovano hišno preiskavo pri vseh komunističnih voditeljih in uglednejših članih stranke, in jih več tudi aretirala. Dogodek je zbudil po mestu veliko senzacijo, tembolj, ker policija noče dati o vzrokih aretacij nobenih podatkov.

Splošno pa se domneva, da je policija na sledu novemu tajnemu rovanju naših komunistov in njihovim zvezam z inozemstvom. Že nekaj mesecev se je opažala namreč med beograjskimi komunisti nenavadna živahnost. Niso agitirali javno, temveč so delovali s pomočjo tajnih organizacij, ki obstoje v vseh večjih mestih države, njihova centrala pa je v Beogradu. Komunistična delavnost se je naslanih predvsem na inozemstvo in na agenture boljševiške Rusije.

Pred štirimi dnevi je prišlo beograjski policiji v roke pismo, ki je bilo poslano iz neke sosedne države voditeljem beograjskih komunistov. To je dalo policiji povod, da je izvršila ponovno energične korake in preiskave. V soboto nopolne je prišel nato neki policijski

Prvič v Ljubljani! Premijera najlepšega Pola Negri filma! Danes!

IZ MALE GARNIZIJE.

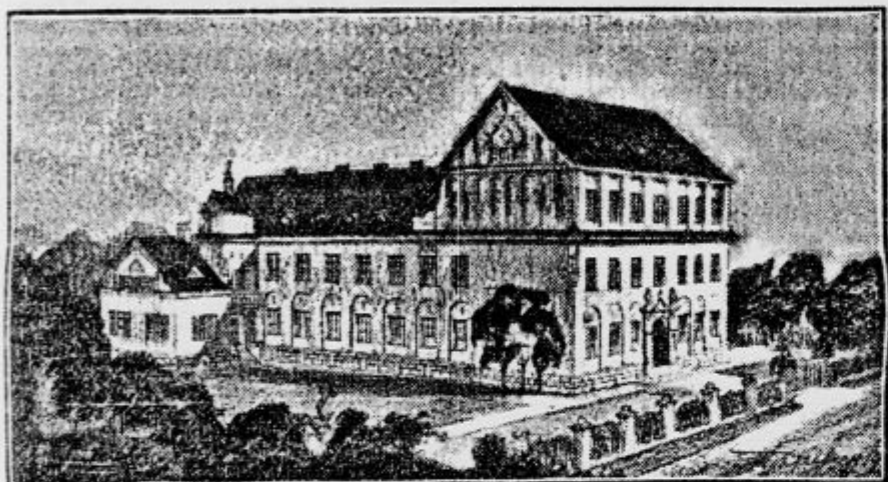
Sijajna režija **D. Buchovetski** po romanu „Das hohe Lied“.

Življenje v mali nemški garniziji — Okrutni polkovnik in madi poročnik — Prisljen na ženitev — Fatalni sestanek v hotelu — Dvojboj — Mladost — Bližnja noč — Zopet osmišljena.

Izven programa: **Novi Deulig Journal št. 1.**

Prednaznani: **G. Ofica Marica!** „Kino Ljubljanski dvor“

Telefon 730.

naši ljudje forsirati zgradbo novega, vsem potrebam odgovarjajočega šolskega poslopja. Med krajnim šolskim svetom in rudniško upravo pa so nastale pri tem takšne difference, da za deva čela 3 leta ni prišla z mrtve točke. Kot plačnik stavbe pride namreč v poštev skoro izključno rudnik, ki je glavni nosilec krajinah doklad. V jeseni pa je vzel zadevo v roke osebnost veliki župan dr. Pirkmajer, sklical dne 16. septembra skupno sejo krajnega šolskega sveta in rudniške uprave ter s svojim taktičnim ekspezejem takoj uravnal vse difference in dosegel soglasje rudnika, ki je brezpogojno pristal na projekt krajnega šolskega sveta za financiranje modernega šolskega poslopja v Mežici, ki bo stalo ogromno vsoto 2.500.000 dinarjev. Se isti dan se je pričelo z delom in sedaj se že dviga ponosna stavba iz tal, ki bo dozidana že v jeseni 1926. Moramo resnici na ljubo poudariti, da bi se pogajanja gotovo še vlekla bogve kako dolgo, če ne bi posegla vmes spretna roka velikega župana g. doktora Pirkmajerja, kateremu se je za ta uspeh tudi zahvalila posebna deputacija Mežičanov v Mariboru.

Stavba bo najmodernejša šolska poslopje v Jugo-Slaviji in reprezentanca kulturnega napredka in Sloveniji. Za razvoj mežiške doline je neprekidna važnost. Kakor kaže slika, je stavba mojstrski projekt, ki ga je napravil mariborski arhitekt Maks Czeike. Predstavlja jo spramno rešitev moderne šolske zgradbe. Zgradbo pa izvršuje tvrdka „Slograd“ iz Ljubljane, ki je začela z delom začetkom oktobra in jo časno dovršila do železobetonskega stropa, ter zgradbo telovadnice in otroškega vrta.

Celo poslopje je prilagojeno slikoviti ni pouk, skladišče za orodje, soba za

učitelja, šolska kuhinja in pralnica za deklisli gospodinski pouk in jedilnica za otroke. Ločeno od vseh prostorov je v kleti še stanovanje za slugo (2 sobi, kuhinja, predsoba, shramba, stranišče). Iz skladišča za drva pelje dvigalo za premog v drugo nadstropje. Tu je še kletni prostor za dva ravnatelja s pralnico, predprostorom, shrambo za zelenjavo, drva in premog. Moderno je izpeljana kanalizacija in greznica. Zunanji zid je do pritličja iz železobetona, stopnišče iz dolomitnega betona. V pritličju bo petrazredna osnovna šola, pisarna upravitelja in konferenčna soba zvezana z upraviteljevim stanovanjem. Stranišča so ločena za dečke in deklice in tudi od šolskih sob tako separirana, da je nemogoče vdiranje smradu. Vpeljano je tudi perijodno vodno splakovanje. Za dečo je v bližini posebna kopalnica s sprhami in bazenom ter za učitelstvo posebna kadna kopel. Oširnina telovadnice bo lahko služila tudi kot slavnostna dvorana za šolske in izvenšolske prireditve in je zato tudi poseben, od šole ločen vhod. Otroški vrtec ima dva razreda, sobo za učiteljico, predprostor in stranišče, leži na mirni strani s posebnim igriščem z ograjo, ki ga deli od šolskega vrta. Podstrešje bo služilo shranjevanju vrtnih pridelkov in orodja. Meščanska šola bo v I. nadstropju s 4 razredi, razredom za ročna dela, ravnateljevo pisarno, konferenčno sobo in knjižnico, ki je zopet zvezana s stanovanjem ravnatelja. V II. nadstropju pa bo risalnica in fizikalna dvorana s prostori za shranjevanje modelov in instrumentov. Poseben monumentalni vtis napravlja stopnišče iz dolomitnega betona. Peči bodo kurjene s hodnika. Poleg peči so ventilacije za odvajanje pokvarjenega zraka.

Pogozdovanje po ljubljanski šolski mladini

Ministrstvo za šume in rudnike je meseca avgusta m. l. izdalo poziv, naj se vzeja tudi šolska mladina tako, da se ji vzbudi ljubezen do gozdov in spoznanje velikega pomena šum za narodni blagor. Tej ideji se je pridružil praprostveno ministrstvo, ki je izdalo poziv, naj se po vseh šolah popularizira šumarstvo. Obe ministrstvi sta odredili, da se mora 7. aprila 1926 vršiti dečji dan za pošumljevanje, oziroma kjer se razvije vegetacija že prej, na kak dan marca meseca. Gozdne uprave določijo dogovorno z občinami prostore, ki se po šolski mladini zasade z novim drevjem. Nasade bodo potem šole z učitelji posejale, nadzirale in gojile. Nasadi se do možnosti zagraje, da se zavarujejo pred živino in ljudmi. Nasajanje se izvrši po navodilih šumske uprave, oziroma gozdarjev pod nadzorstvom učiteljev.

Določenega dne poidejo šolski razredi pod vodstvom učiteljev in strokovnjakov na odrejene prostore; po kratkem predavanju se začne zasajanje drevesc. V primeru neugodnega vremena se dečji dan preloži na kak drug dan popoldne. Sadike prejmo šole iz državnih gozdnih drevnic brezplačno; v boljših pa se bodo sadike pripravljale tudi

po šolskih vrtovih. Pošumljala se bodo državna ali mestna, trška, vaška ali zasebna zemljišča, ki niso od šol preveč oddaljena, takoj da bo deci možnost, hoditi večkrat gledat, kako nasadi uspevajo. Sadike se zakoličijo. Orodje, motike, rovnice, kopače in dr. prinese otroci s seboj z doma. Vsako leto se pogozdovanja udeleži druga šola, oziroma novi razredi višjih oddelkov deških osnovnih, ponavljalnih in meščanskih šol ter učiteljski.

Tudi v Ljubljani se bo vršilo pogozdovanje in se ga udeležijo učenci 4., 5. in 6. razreda osnovnih šol in meščanske šole. Mladino, nad 1000 učencev, bodo nadzirali učitelji, mestni gozdar in strokovna učitelja Centralnega šolskega vrta. Šola na Barju si priredi pogozdovanje v svojem okrožju.

Za pošumljevanje se vzamejo golčave v tirolskem gozdu, na Gradu v Regaljevem gozdu in v Klečah za mestnim vodovodom. Zasadi se 7000 smrek, jelk in gladkih borovcev iz državne drevnice v Ljubljani. Otrokom bodo pomagali tudi nati delavci.

Da bodo šolarji uspeh svojega dela lahko kontrolirali, bo vsak šolar svoj na sad označil z vrtnarsko etiketo. Te etikete si šolarji napravijo po vzorcu sami ali doma ali pri rokotvornem pouku iz lesenih deščic ki se pobirajo in opremijo z imenom in datumom. Prej pa se bodo vršile po šolskih vrtovih vaje v

Nova brzostrelna puška Izum našega inženjerja

Strojnemu inženjerju Miodragu Stojanoviću v Skoplju je po dveh letih naporem delu uspelo konstruirati nov tip strojne puške, ali kakor to imenuje sedanjí vojaški terminus: „puška - mitraljez“. Izum inženjerja Stojanovića se v vseh svojih podrobnostih približuje onemu tipu, o katerem moderna vojaška oboroževalna tehnika zahteva naslednje pogoje: kaliber preko 7 mm, točno pogoditev do 400 m, probojno moč do

4000 m oddaljenosti, čim večje število patron in čim manjšo težo.

Novi „puško-mitraljez“ inženjerja Stojanovića, ki ga predločuje naša slika, se po obliki in konstrukciji malo razlikuje od modernih brzostrelnih pušk. Z njim se da streljati v vsaki legi in postavi, posamič in v serijah. Kaliber iznaša 8 mm, dolžina cevi 480 mm, dolžina cele puške 1020 mm, tehta pa 5 kg 750 g. Napolnjuje se s serijami po 25, 50, 75 in

100 patron, in lahko v minuti izstrelji do 300 krogel.

Inž. Stojanović, ki je svoj izum konstruiral in artiljerijsko - tehnični delavnici III. armijske oblasti v Skoplju z odobrjenjem vojnega ministra, smatra, da je z njim rešil vrlo važen problem, ker njegov „puško-mitraljez“ odgovarja vsem zahtevam, ki jih stavljajo evropske države po svetovni vojni.

Kaj bo iz mariborske dece?

Maribor, 20. januarja.

Po mariborskih šolah ravnokar izpolnjuje popisnice o razvojnem stanju učencev, ki jih je sestavil v svrhu študije za mariborski pedagoški didaktičski krožek znani pedagoški pisatelj dr. Fran Žeč. Kot smo to kratko že poročali, popisovanje bo predvsem zbližalo učitelstvo z njihovo mladino, obenem pa nudilo na vse strani zadostno gradivo za proučevanje razmer, v katerih raste naša najmlajša mladina.

Dobili smo na vpogled takšno popisnico iz ene deške osnovne šole, ki je pravi kaleidoskop življenja mladine in starišev. Popisnica ima 22 rubrik, med drugim poklic starišev, splošne razmere, stanovanje, hrana učencev, obleka, kje in kako spi, kaka dela opravlja, posebnosti v razvoju, interes, priljubljenosti igre, napredek v šoli, priljubljeni predmeti in končno: kaj želi postati in zakaj?

Nas je zanimala najbolj zadnja rubrika, ki bo vzbujala gotovo tudi pri najširši javnosti pozornost. V njej se zrcali vsa notranjost mladine in odsev našega življenja v otroških očeh. Statistika začenja pri najmlajših v razredu in hodiemo njeno sliko v tem redu razviti tudi mi.

Kaj torej hočejo postati osemletni Mariborčani?

Sinček tovarniške delavke hoče biti vojaški muzikant, ker bo mnogo zaslužil in ga godba tudi veseli; sin trgovca tudi trgovec, ker rad prodaja, sin perice mizar, ker rad žaga; sin lesnega trgovca bo lekarnar, da bo mešal zdravila; sin zidarja mehanik, ker lahko in do brzo zasluži. Naslednji so si skoro vsi izbrali drug poklic, kot ga ima oče in bomo zato radi pomanjkanja prostora poklice starišev opustili. Končni rezultat statistike, ki se izvršuje istočasno v večjih krajih, pa bo zanimiv tudi v tem pogledu. Kaj torej hočejo biti še naši mladiči?

Rubrika nadaljuje: postajenačelnik, da bo gledal vlake in mnogo ljudi; ključavničar, da bo lahko strojevodja; slaščičar — rad bi delal lepe torte; stražnik — bo lahko vedno na ulici in mno-

KINO IDEAL

predvaja danes veličastni film posnet v Italiji „Beneske ljubavne noči“ ali „Romola“ z lepoto

LILIAN GISH

znano iz filma „Bela sestra“ in njeno sestro živahno Dorothy Gish. Prečisti vsa vseh — veličastni prizori. Strašno boji na morju z morskimi roparji. Potop ladij. Grozna revolucija napram takratni vladi — avanačole v Frenzi. Grozna obsodba Savanarole in nje požig. Krasi naravnih pometki iz Benetk, Firenze in Pis e. Ta film posnet je bil v istem času, isti družbi, istega režiserja in glavni igralci kakor film „Bela sestra“ in tudi dosedanjí obiskovalci niso bili nič manj z istim zadovoljn: kakor „Belo sestro“.

Predstave popoldne ob 3., 5., 7. in 9. uri.

go videl; prodajalec, ker mama tako želi; inženjer — bi rad meril gozdove in stavil zgradbe; advokat — ker so advokati bogati, lahko hodijo na sodišče in gledajo kaznjence; železniški uradnik — se bo lahko vozil v drugem razredu zastoj; zdravnik — bo vedno sam zdrav in še drugim pomagal; krojač — je rad lepo oblečen in bo lahko rezal s škariami; portir na železnici — bo gledal vlake; zdravnik, ker je tudi stric zdravnik; šofer — da se bo vozil z avtom; železničar — ker je tudi oče; ključavničar — tako pravi oče; sprevednik — da se bo vozil z vlakom; mesar — rad meso ie in še veliko zasluži; mizar — je lepo delo z lesom; pek — da bo kot vajenec vozil s konjem zemlje po mestu; pisar na magistratu — da bo imel penzijo; mesar — ker bo rezal in tehtal meso; mašnik — (samo eden) bi bil rad katehet in pridigar; brivec — lahko delo in dobiva že vajenec napitnino; strojevodja — se mu dopade stroj; pek — oče dela pri peku (jaz pa ne vem, da bom pek. Če bom velik in ne bo dela, pa bi se mi potem drugi smeli); prodajalec in usnjarni — stric ima tako trgovino.

Rubrika o stanovanjih dece iz delavskega predmestja pa kaže v vsej nagoti današnje stanovanjsko bedo. Večina stanuje rodbina v eni sobi, kjer spi tudi po 5, 8 in celo 10 oseb, v eni postelji kar štirje otroci, sestra na zabojni. In vendar je dečko, ki stanuje s sedmimi

osebami v eni sobi. Še zdrav, čedne zunanosti in priden učenec. Oče je penzionist.

Ta, osem do desetletna deca pa že tudi dela in že sedaj služi kruh, čeprav ne po svoji izbiri, ampak — ker je živetj treba. V rubriki „Kaka dela opravlja?“, čitamo: raznaša popravljene čevlje, kuha zajtrk in večerjo, hodi po mleko, pomaga očetu pri konjih, prodaja na trgu, nosi drva, raznaša perilo (mati perica), pobira in prodaja staro železnico in cunje, pobira drva na obrežju Drave (na lentplacu), nosi premog.

Igre so skupna last revne in bogate dece. Tu ni rubrika pri nobenem praznu. So največ dečki iz ulic, brez nadzorstva, brez posebne nege in tako so še posebno iznajdljivi v svojem elementu. Iz priljubljenih iger so navedli: mačka in miš, žoga, lovenje, sankanje, stavijo hiše iz karmov — seve pri Dravi, slepo miš, skrivanje, železničarski sin premika vlake, tudi vojake igra, skakanje čez vrvi s sestro napravita pradalnjo in tudi s punčko se najraje igra, dela stroje iz lesa.

Takšne so torej te mlade dušice, naša bodočnost.

a. r.

Nantas

po znamenitem romanu od Emila Zolá, pride — kam ???

Vsled koncerta odpadele današnje kino predstave!

Jutri v petek: veliki senzacionalni veselo-pustolovni film „Kralj nočnega Pariza“ v glavnih vlogah predzno-simeli in najboljši akrobat sveta:

Luciano Albertini in krasna filmska igralka Evi Eva

ELITNI KINO MATICA, vodilni kino v Ljubljani.

